

Radikal

Truva Hazinesi 3 seferde kaçırmış

Alman arkeolog Schliemann tarafından Atina'ya kaçırılan Troia hazinelerini eşi Sofia Schliemann takarak fotoğraf çekti

Kültür-Sanat / 03/09/2011

Çanakkale'ye bağlı Tevfikiye Köyü sınırlarındaki Truva (Troia) Antik Kenti'nden Alman arkeolog Schliemann'ın bulup kaçırdığı hazinelerin gizemi çözüldü

Burak GEZEN- Ersan KÜÇÜKKURU

ÇANAKKALE - Osmanlı döneminde İzzettin Efendi'nin yürüttüğü soruşturma sonunda Dahiliye Nezareti'nce kaleme alınan belge, Schliemann'ın Troia Kralı Priamos'a ait olduğunu söylediği hazineleri Atina'ya ne zaman, kaç kerede, kimlerin yardımıyla ve nasıl kaçırdığı konularındaki şüpheleri ortadan kaldırdı.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ) Fen Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü öğretim üyesi ve Troia Kazı Heyeti Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Rüstem Aslan ile Tarih Bölümü öğretim üyesi Yrd. Doç.Dr. Ali Sönmez, arkeolog Schliemann ile ilgili uluslararası arkeolojik araştırma makalesi hazırlamak için iki yıl önce çalışmalara başladı. İki öğretim üyesi, Schliemann'ın 'Priamos Hazinesi' olduğunu ileri sürdüğü hazinelerin kaçırlılışıyla ilgili arşivlerdeki tüm belgeleri taradı. Osmanlı arşivlerinden çıkan bir belge hazinelerin kaçırlılışıyla ilgili pek çok bilinmeyene ışık tuttu. Troia hazinelerinin Alman arkeolog Heinrich Schliemann tarafından 1873 yılında Yunanistan'ın Atina kentine kaçırlılışının ardından olayla ilgili Osmanlı Devleti'nin başlattığı soruşturmanın belgeleri gün ışığına çıktı. Dahiliye Nezareti'nce 24 Temmuz 1874 tarihinde Osmanlıca olarak kaleme alınan belge, olayla ilgili sır perdesini ortadan kaldırdı.

'SCHLIEMANN HAZİNELERİ ÜÇ PARTİDE KAÇIRMIS'

ÇOMÜ öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Ali Sönmez, Osmanlı Arşivi'nde ortaya çıkan belgenin Schliemann'ın hazineleri kaçırmış ile ilgili olarak Osmanlı Devleti'nin açtığı soruşturmanın detayları hakkında bilgiler verdiğini söyledi. Sönmez, şöyle dedi:

"Osmanlı Devleti, Schliemann hazineleri Atina'ya kaçırdıktan sonra hemen soruşturma başlatmış. İzzettin Efendi'yi de bu soruşturma kapsamında görevlendirmiş. Soruşturma sonunda, Dahiliye Nezareti'nce hazırlanan

belgede, Schliemann, "Hükümet tarafından tayin edilen Emin Efendi'nin memuriyeti zamanında çıkarılmış olan eşyaları 1873 senesi Nisan ayı başında ve aynı senenin Mayıs ayı sonunda olmak üzere iki kez, Kumkale nahiyesinde bulunan Karanlık Liman isimli yerde, kereste yüklemek üzere gelmiş olan Yunanlı kaptan Andrey'a'nın gemisine koyarak kaçırmıştır. Üçüncü kez ise, hafif olup da koyun ve koltuğa sığabilen altın mücevherleri ise bir kasa içerisinde ve kendisi ile yanındakiler ceplerinde olarak Kumkale İskelesi'nden Abdullah reis'in kayığıyla Kale-i Sultaniye gümrük idaresine getirip oradan Atina'ya götürmüştür' denmekte. Bu ifade, Schliemann'ın Troia'da bulduğu hazineleri tek değil, üç seferde kaçırdığını gözler önüne seriyor."

HAZİNELER 50 BİN FRANK'A GİTTİ

Yrd.Doç.Dr. Ali Sönmez, Schliemann'ın hazineleri kaçırmalarının ardından Osmanlı Devleti'nin hazinelerin peşine düştüğünü, ancak geri almakta başarılı olamadığını söyledi. Yrd.Doç.Dr. Sönmez, şöyle devam etti:

"Osmanlı Devleti, hazineler için Yunan hükümetine başvurmuş. İş takip etmek için de o dönemin müze müdürü Dethier'i görevlendirmiş. Bir avukat atanmış. Yunanistan'daki ilk mahkeme Mart ayında başlamış ve Osmanlı Devleti'nin aleyhine sonuçlanmış. Daha sonra Osmanlı Devleti itiraz etmiş. Yüksek mahkemeye giderek bu kararını iptal ettirmiş. Hemen akabinde Schliemann'ın evine bir haciz gelmiş. Ama bu durumu önceden Yunan hükümetinden öğrendiği için hazineleri evinden kaçırdığını tahmin ediliyor. Daha sonra Osmanlı Devleti 9 ay süren süren mahkeme sürecinin ardından bu işi anlaşma ile neticelendirmek zorunda kalmış. Schliemann, Osmanlı Devleti'ne 50 bin Frank ödemiş ve dava kapanmış. Oysa, Osmanlı, başlangıçta 1 milyon Frank'ın üzerinde bir para istemiş. Ama o günün şartlarında bunu elde etmek imkansız olduğundan Osmanlı Devleti 50 bin Frank'ı kabul etmek zorunda kalmış."

BELGE TROİA HAZİNELERİNİN SIRRINI ÇÖZÜYOR

ÇOMÜ öğretim üyesi ve Troia Kazı Heyeti Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Rüstem Aslan ise, hazinelerin ne zaman, nereden, kaç kerede, kimler tarafından ve nasıl kaçıırıldığı konularına açıklık getirmesi ve Osmanlı Devleti'nin hazineler kaçıırıldıktan hemen sonra konuyu aydınlatmak için takındığı ısrarcı tutumu anlatmasının belgeyi iki açıdan önemli kıldığını belirtti. Troia hazinelerinin kaçıırılışıyla ilgili pek çok konunun uzmanlar tarafından halen tartışıldığına dikkat çeken Doç.Dr. Aslan, bu belgenin, bunun tek bir büyük hazine olduğu ve bir kısmının Troia'da bulunmadığı yönündeki iddiayı çürüttüğünü söyledi. Doç.Dr. Rüstem Aslan, şunları söyledi:

"Şimdiye kadar, Schliemann'ın 31 Mayıs'ta Troia'da önemli bir hazine bulunduğunu, ve bunu Calvert'in çiftliğine yolladığını, ardından da Atina'ya kaçırdığını ve karısı Sophia Schliemann'nın hazineler bulunurken iddia edildiği gibi Troia'da olmadığını biliyorduk. Aradan onca yıl geçmesine rağmen hazinelerin bir kısmının gerçekten Troia'da bulunup bulunmadığı konusunda hala şüpheler vardı. Bir iddiaya göre, buluntular bir tek büyük hazineydi ve 31 Mayıs'ta bulunup kaçıırıldı. Bir başka iddiaya göre ise, buluntular küçük küçük hazinelerdi ama Schliemann sansasyon yaratmak için büyük hazine bulunduğunu söylüyordu. İşte bu belge, Schliemann'ın Troia'da 1873 yılının Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında küçük küçük hazineler bulup, bunları üç ayrı seferde kaçırdığını ve hazinelerin tek bir büyük hazine olmadığını ortaya koydu. Ayrıca hazinelerin hepsinin Troia'da bulunduğunu gösterdi. Bu da Troia hazinelerinin sırrını çözüyor."

Doç.Dr. Aslan, kesin cevabı veren bu belge doğrultusunda hazırlayacakları daha geniş bilgilerin yer aldığı arkeolojik araştırma makalesini, uluslararası alanda kamuoyunda duyurmak için Almanca ve Türkçe olarak yayınlayıp kamuoyu ile paylaşacaklarını da kaydetti. Bir arkeolog olarak hazinelerin çıktığı yerde sergilenmesi gerektiğini de savunan Aslan, ihale aşamasına gelen Troia Müzesi'nin, hazinelerin geri getirilmesi umudunu güçlendirdiğini ekledi.(dha)